

Handläggare
Tove Ahner, Lotta Olofsson
Telefon: 08- 508 36 220

Till
Äldrenämnden
Den 23 april 2024

Äldres frihet

Svar på skrivelse från Thomas Wihlman (C)

Förvaltningens förslag till beslut

Äldrenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen om risk för äldre att bli isolerade på grund av väderförhållanden.

Sammanfattning

I en skrivelse från Thomas Wihlman (C) framförs farhågor om att äldre riskerar att bli isolerade hemma på grund av ishalka på trottoarer. I skrivelsen finns två frågeställningar om hur staden arbetar för att motverka inlåsningseffekten som ishalka har på äldre samt hur staden säkerställer att ishalka och andra naturhinder inte leder till ofrivillig ensamhet bland äldre. Äldreförvaltningen har ett pågående arbete med informationsinsatser inför naturhinder som värmebölja, snöfall och ishalka. De flesta förebyggande enheter märker att antalet besök blir färre vid regn, snö, värmebölja och ishalka. Några stadsdelsförvaltningar delar ut broddar till äldre. Stadens trafikkontor satsar sedan år 2022 på sopsaltning av gångbanor som ett sätt att öka säkerheten för gångtrafikanter. Sopsaltningsmetoden borstar undan snön och lägger ut saltlake vilket gör att det inte blir någon isbildning på gatorna.

I äldreförvaltningens uppdrag om att minska ofrivillig ensamhet uppmuntras verksamheter som söker statsbidrag att satsa på att underlätta för äldre att kunna ta sig till aktiviteter.

Bakgrund

Äldrenämnden gav den 30 januari 2024 förvaltningen i uppdrag att svara på en skrivelse från Thomas Wihlman (C). Skrivelsen tar upp risken för att stadens äldre tvingas stanna hemma på grund av ishalka på trottoarer.

Ärendet

I skrivelsen hänvisas till SPF Seniorerna (Sveriges pensionärsförbund) som har larmat om att stadens äldre tvingas stanna hemma på grund av glashala trottoarer. Det här bidrar till en

isolering, liknande den som var under pandemin. I skrivelsen framförs att människor ska ha möjlighet att röra sig fritt alla tider på året och att det inte kan vara någon överraskning att det i Stockholm finns snö och is. Staden bör därför säkerställa att alla stockholmare, oavsett ålder, har rätt till sin frihet. I skrivelsen finns två frågeställningar:

- På vilket sätt arbetar staden med att motverka den potentiella inlåsningseffekt som ishalka har för äldre?
- Hur säkerställer staden att ishalka och andra naturhinder inte leder till ofrivillig ensamhet bland äldre?

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande äldreomsorgsfrågor. Synpunkter har även inhämtats från trafikkontoret och från stadsdelsförvaltningarnas förebyggande enheter. Samverkan med de fackliga organisationerna har skett i förvaltningsgruppen den 17 april 2024. Kommunstyrelsens pensionärsråd har tagit del av ärendet den 16 april 2024. Det för socialnämnden, äldrenämnden och överförmyndarnämnden gemensamma rådet för funktionshinderfrågor har tagit del av ärendet den 18 april 2024.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Nio av de elva förebyggande enheterna som tillhör äldreomsorgen i staden har besvarat frågan om de märker att antalet besökare påverkas vid snö och ishalka. Majoriteten av dessa beskriver att de märker att besöksantalet sjunker när det regnar, snöar eller är riktigt kallt, samt vid ishalka. I två av stadsdelsförvaltningarna som svarat delar de förebyggande enheterna ut gratis broddar till äldre.

Fixartjänsten som finns i alla stadsdelsförvaltningar har som huvudsyfte att förebygga fallolyckor och minska brandrisk i det egna hemmet. Fallrisk utanför hemmet ingår inte i deras ansvarsområde eller arbetsuppgifter.

På äldreförvaltningen finns ett pågående arbete inom området genom informationsinsatser. Det innebär att äldreomsorgens verksamheter får information i god tid varje år om hur de bör agera före och vid en värmebölja eller andra naturhinder så de kan förbereda sig. Det sker bland annat genom att utbilda personalen i förebyggande insatser, exempelvis att påminna äldre om att dricka mycket vid värmeböljor och att informera om broddar vid halka. Äldreförvaltningen ser också över möjligheterna att nå de som inte har äldreomsorg eller har hemtjänst i ordinärt boende om vad man ska tänka på vid höga temperaturer. De platser där information kan spridas kan vara öppna träffpunkter idrottshallar och bibliotek. Dock är sådana insatser oftast som mest effektiva i anslutning till exempelvis en varning om höga temperaturer.

Ansvar för snöröjning och halkbekämpning i fastigheters närmiljö ligger på fastighetsägarna. För snöröjning och halkbekämpning på allmänna områden ansvarar Stockholms stads trafikkontor.

Trafikkontoret uppger att gåendes singelolyckor är utpekade som strategiskt viktigt insatsområde i stadens trafiksäkerhetsplan. De uppger att de arbetar löpande med att förbättra vinterväghållningen för gångtrafikanter. Ett projekt för att utöka sopsaltningen på gångbanor initierades år 2022 och under vintersäsongen 2022 till 2023 där sopsaltningen av gångbanor utökades med fokus på innerstadens strategiskt viktiga gångbanor med höga trafikflöden. Sopsaltningsmetoden borstar undan snön och lägger ut saltlake vilket gör att det inte blir någon isbildning på gatorna.

Under årets vintersäsong 2023 till 2024 har trafikkontoret utökat sopsaltningen av gångbanor, varav de flesta är i ytterstaden med syfte att öka framkomligheten till knutpunkter för kollektivtrafiken.

Trafikkontoret sammanställer årligen en trafikutvecklingsrapport som innehåller bland annat beskrivning och utvecklingen av stadens trafikolyckor. Data hämtas från Transportstyrelsens olycksdatabas, Strada, dit både sjukhusen och polisen rapporterar.

Äldreförvaltningen håller med skrivelsens författare om att det inte är bra om halka och andra naturfenomen medför begränsad rörlighet utomhus för äldre som i sin tur riskerar isolering. I budgetuppdraget som innebär att minska ofrivillig ensamhet finns bland annat möjlighet att söka statsbidrag för äldreomsorgens olika verksamheter. Äldreförvaltningen uppmuntrar i samband med ansökan att verksamheterna, inklusive beställarenheter, arbetar för att underlätta för de äldre att kunna ta sig till aktiviteter genom ledsagning eller transport samt att erbjuda ett brett utbud som är framtaget utifrån de äldres önskemål och behov.

Patric Rylander
Äldredirektör
Äldreförvaltningen

Linda Hamnes
Avdelningschef
Äldreförvaltningen

Bilagor

Skrivelse om äldres frihet